

det for en fremadstræbende Befolkning være vanskeligt at tilfredsstille de Krav, som der maa stilles ikke blot af Beboerne selv, men ogsaa fra Lovgivningsmagtens Side, naar vi erindre, at paa Grund af den Maade, hvorpaa denne Befolkning er bleven til, udgør Antallet af Børn under 14 Aar omtrent Halvdelen af Indvaanernes Antal. Byen havde til at begynde med, som jeg sagde, kun 2 smaa Stolebygninger; man er især med at begynde paa den 3dje, og det vil nok blive nødvendigt at tage fat paa den 4de i en nærmere Fremtid. Endelig skal jeg bemærke, at f. Eks. Kirken — hvad man vil se af Finansloven — skal Kommunen nu ogsaa have at overtage Vedligeholdelsen af, naagtet der ikke, saaledes som andre Steder, er henlagt noget til Kirken uden for det, som Kommunen altsaa selv vil give dertil. Man kan naturligvis indvende, og det vil ogsaa blive indvendt, at andre Byer kunne have Krav paa den samme betydelige Støtte, som der her kræves for Eshjærg By, men jeg tror dog, der maa siges at være en væsentlig Forskel. Der er ikke en eneste By i Landet, undtagen at den eksisterer i Kraft af tidligere Tidens Udvikling og Fremvækst. Deres Begyndelse ligger langt tilbage i Tiden, og alle deres kommunale Indretninger ere fremskaaede, efterhaanden som Kravene fremstillede sig, og Midlerne skaffedes ved selve Byens Udvikling og ved de sociale Forhold. I alle Byer findes fra gammel Tid af mere eller mindre store grundmurede Forretninger og gamle Familier, som i Tidernes Løb have stiftet Legater, Stiftelser og givet Gaver til Fordel for Byen og dens Indvaanere. Intet saadant findes i Eshjærg, som kun kender akkurat en Menneskealder af Aar. Saaledes som Forholdene i det hele taget stille sig her, vise de i Virkeligheden en ganske utrolig Korthed hos den Regering, der i sin Tid stod som Guldbyrder af Folkets Ønsker og af Regeringens og Lovgivningsmagtens Vilje om Anlæget af Havnen paa dette Sted. Der anlagdes her en Havn paa en øde Kyst, et af lutter Hede omgivet Sted. Man valgte Stedet ikke paa Grund af de tilstedeværende naturlige Krav, men egentlig talte som en Jølelæssjag, fremgaaet af den nationale Fordring hos Folket om efter Krigen at kunne frigøre vor Handel og hele Tilværelse for tysk Indflydelse og, særlig hvad Handelen angaar, for Hamborgs Indflydelse. Det var, som sagt, en national Jølelse, der fremkaldte Eshjærgs Anlæg; den opstod som et smukt patriotisk Udtryk for denne Jølelse, men Spor af Forudseenhed hos Regeringen fandt man ikke, naar man erindrer, at man med største Leihed den Gang sam-

tidig kunde have indløbt eller eksproprieret et Areal paa over en Kvadratmil for en ringe Sum af 25—30—40 Kr. pr. Td. Land. Denne Jord kunde være eksproprieret eller indløbt og lagt til Rette for den kommende By, som man dog maatte forudsætte vilde rejse sig paa det Sted, hvor man skabte en saa betydningsfuld Havn. Jeg skal erindre om, at f. Eks. nogle af Englands største Formuer ere grundede paa, at Ejerne beholdt Ejendomsretten over de Dele, hvorpaa London er skredet ud og bygget, idet Ejerne kun gave Ret til at bebygge Pladserne mod aarlig Afgift, men selv udlagde Gaderne og bortlejede Grundene for 100 Aar ad Gangen, efter hvilket Tidstrums Forløb det hele med Bygninger og alt faldt tilbage til Ejerne eller deres Slægt. Havde Staten gjort noget lignende her, saa vilde her have været uhyre Aktiver til Fremme af Velværet i den By, man dog maatte forudsætte, skulde vokse op her, men i Stedet for lod man den planløst ligge hen. Man indtalte Arbejdere, man bortliciterede Arbejdet, og Entrepriserne kaldte flere Folk til, man spekulerede i Arbejdskræften, som kom, skabte Havnen og skabte ogsaa paa Stedet den mindre Handel og mindre Industri, der ubelukkende kunde baseres paa denne fattige Befolkning, der strømmede til. Saaledes fremstod Byen lidt efter lidt. Nu har der i Stedet for udviklet sig et Liv, en Handel og et Røre paa dette Sted, der er af Betydning for hele Landet, men som dog selvsjølgelig endnu ikke har kunnet skabe en i Byen hjemmевærende Velfærd, der kan sætte Befolkningen i Stand til pludselig paa een Gang at kunne tilvejebringe alle de kommunale Nødvendighedsartikler og Foretagender, som andre Byer have skabt gennem lange Tider og ved Hjælp af mange succesfuldt erhvervede Indtægtskilder, Aktiver og under velhavende Familiers Velfærd. Jeg skal endnu nævne et andet Forhold fælles for alle andre Byer nemlig dette, at de have alle sammen et større eller mindre godt naturligt Opland; men her blev Byen som sagt skabt midt i en Hede, midt i en øde Egn. Andre Byer have fremdeles mer eller mindre Jord, som tilhører Kommunen og skaber Kommunen en Indtægt, Eshjærg har ikke en Gang Jord til en Kirkegaard, men maa købe Jord dertil; og saaledes er det paa mangfoldige Omraader. Jeg ved intet andet Sted i Landet, hvor man kan paavise lignende Forhold eller drage Analogier, undtagen maaste Silkeborg. Og derfor maa jeg maaste dog opholde de ærede Medlemmers Tid et Øjeblik for at henlede deres Opmærksomhed paa, hvorledes denne Plads blev skabt, og hvilke Forudsætninger den